

Mor Elsa berättar om sig själv.

Jag är född i Fararp på den gården, som Fransson har nu. Den hade varit i samma släkt i 300 år. När jag var åtta år, flyttade vi till Jernavik. Jag tyckte det var mycket märkligt med dikterna, som stod på vägg; jag trodde, det var gubbar, och jag tyckte, det var synd om dem som skulle stå där till alltid. Det minns jag så väl. Det första vi kom till Jernavik, bodde vi, där John Jansson bor nu. Far skänkte gården åt riksläsgesman i Hakarp, och han hade köpt den av en som hette Nils Månsson, och den var byggd av en rik sjökapten, som hette Fransson. Här

2.

bodde vi inte så många år. Sen flyttade vi till bonnabyggningen på Jernavik. Det är den som nu är statbyggnad, och därifrån till Våby, men då var jag stor och var ute och hänt. Sen flyttade mor och far till stugan, och där bodde vi sen. Den stugan stod då alldeles nere vid lastan, och jag kan säga om, att i den stugan hade Kock bott, Kock, som var kompanjon med Majni och far till Axel Kock, som näst är professor nu. Se Kock var egentligen från Trälleborg, och det var bara då och då, han bodde i Jernavik. I den stugan var då ett stort rum, som kallades "bonnafestsal", och där fick bönderna komma in och tala med Kock, när de kom med ved. Och Kock byggde sen den stora byggningen i Jernavik, det var 1851. En gång hade Kock sin lille son

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3122

med sig. Han hette Karl och kunde väl vara en
nio år gammal; och så var det en liten flicka
med också. Hon var yngre. Jag skulle leka
med de här barnen, och vi var i Stallbacken
och gjorde soffor av mossor. Och Karl Kock kre-
tade in sitt namn i en liten bok, som väckte
där i backen. Han kom tillbaka sen när han var
15-16 år gammal, och då ville han se, var han
skrivit sitt namn, och jag fick följa med
och visa honom. Och han hade blivit så lång
nu, att han måste lägga sig på knä för att
kunna läsa det. Jag minns det så väl allt-
sammans, och jag har varit där sen och sökt
efter namnet, men det har visat grott igen.
Och tänk, nu är han en stor professor!

Den lilla stugan blev sen flyttad
över till andra sidan viken, och där bodde jag

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3122

sen ändå, tills jag blev för gammal. Och jag har
 det väst bra här, men jag tänker så ofta på
 min lilla stuga, och när natt drömmar jag,
 att jag är i Jernavik. Vad det var härligt, när
 man kom ut på trappan tidigt på sommar-
 morgnarna och såg ut över sjön. Och när jag
 var sjuk i våras, då tyckte jag också, att
 jag var i Jernavik. Jag minns så väl, att
 en gång tyckte jag, att jag stod på bron och
 såg ut över sjön. Och det stormade, och sjön
 vågade mot land. Då såg jag in i himlen.
 Det var som om den öppnade sig över sjön.
 Och där såg jag först en liten pojke, och han
 nickade åt mig, och då nickade jag igen. Sen
 såg jag en lång vittklädd kvinna, och hon nick-
 ade också åt mig, och då nickade jag igen.
 Och då minns jag, att jag sa: "Ja, är det så

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3122

Blekkinge
Örskövla lsh.
Örskövla - Hoby m.

b. Nypt. av Elin Jönsson,
Kundövara.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3122

Oden och hans hundar.

En gubbe, Gungan i Fararp, hade varit i Siljeinge, och när han gick hem, mötte han två hopslänkade hundar, och det braun i gapet på dem. Sen mötte han Oden ridandes på en häst, och han frågade: "Har du mött några hundar? Vem gick först?" - "Jag nöde", svarade Gungan. - Den andre var svart. - Då red Oden efter dem. Så hörde gubben ett skott, och om en stund kom Oden tillbaka med skosmoran på ländren. När han mötte Gungan, sa han: "Låt mig åt det hållet, som jag kommer ifrån, så skall du tillta en hästsko, som min lund har tappat. Den är av guld och den får du."

7.

för det att du hade vilken av hundarna, som
gick först."

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3122

Vid Lindberga-tomben i Jernavik
hörde Jönn-Smed Olofs lundar. De var
alltid hopatänkade.

Skosmannan.

Skosmannan kunde gå fram till gårdarna och sätta sig på toftrappan. Mor-
mor kunde komma in och säga: "Är ni
inne alla där? Raka är för Skosmannan,
pojkar; hon sitter på toftrappan som en
stor kätting.

Det var nu gubben, Santa-Pellen,
som brukade köra hem korna. En gång tyckte
han, att det var så mycket snultron, så
att han inte kunde gå för snultron. Och
han tog av mössan och plockade, men när
han kom hem, så var det bara björkelöv.
De hade skosman förväntat syna på korna.

Näcken.

I Silfvinge var det en piga, som skulle harva. Och när hon skulle ta en av hästarna, så var där tre i stället för två, och hon tog en, och det var näcken. Hon la på en bastagrimma och harvade hela dagen. Men när hon släppte hästen, så gav den sig ut i gån, och då förstod hon, att det var näcken. "Jasa, det var du," sa hon. "hade jag visst det, så skulle jag harvat med dig i natt med."

Ola Månsson på Ropshalla.

Han var nära 98 år, när han dog
nu härmedagen. Och han hade varit i sjönöd
tre gånger; det brukade han tala om. Första gån-
gen gick alla om'at utom han, och han var
väst den yngste av dem. Andra gången var
när han var borta på Johan Tellerströms skuta.
De skulle komma hem till jul, men de kom inte.
Vid nyår var de vid Karlskrona, och där stötte
de på grund. Alla man skulle i båten och försöke
ro i land, men det var föck, och de visste inte,
om de rodde inåt eller utåt. Till slut fick de se
ett ljus, och mot det rodde de, men då stöt-
te de på grund, och den arme Ola skickades^{de} ut

för att välta båten av steven; och det gjorde han, så de blev räddade. — En gång var Ola Månsson och hans son ute och fiskade. De tog upp garn vid Lammaholmen, och då kantrade båten, och pojken drunknade, men gubben tog sig i land på en åra.

Ola Månsson var gift med en som hette Kristina. Ja, egentligen var hon döpt till Märta, men hon kallade sig för Kristina. Hon tyckte väl, att det lät finare. Det var ett förskräckligt besvär, innan de blev gifta, Ola och Kristina, för hon hade inga riktiga papper. Och en gång hon visat till. Hon sa, att hon hade varit som barn i huset i en prästgård. — Det var alltid så rent och fint i Ropchällastugan på Kristinas tid. Golvet var gulskurat och fint, och hon hade gardiner till och med för klockan

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3122

och byran och dörrarna. Och fina blommor
hade hon också. Och när hon dukade sitt
kaffebord på födelsedagen, som var på mid-
sommarafton, så lade hon fullt med blom-
mor på duken.

Popshälla kallas det därför att när
de ville över från Bjärnö mitt emot, så ro-
pade de över viken till Ole Hansson, så kom
han med båten.

Popshällastugan var en liten ryggästuga, som rens
från några år sedan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3122

3122

Skåninga - Kuman.

Skåninga - Kuman kom till Jernavik, när hon inte var mer än fyra år gammal. Hon kom med dem som seglade ned vid från Skåne, och hon stannade hos Jönssons i Jernavik. Hon var mor till Skåninga - Eran, som bodde i en liten stuga uppe i Boabacken.

3122

En storkjov.

Jonas Hultborn var en kjov, som
höll till i Färöpå grane. Han kunde gå,
var han ville, och de kunde inte ta blod
på honom. Han stal för de rika och gav
åt de fattiga.

* Färöp = Färarp.

'Brudberget.'

I Brudberget är en hel brud-
stans inflyttad. Hur det gick till, har jag in-
te hört.

När råden skulle tejas av på Damnaverket.

I Jararp är ett ställe, som kallas Damnaverket, och det sädes, att när bonden sa: "I morgon ska vi ta å i stora Damnaverket", så var det i håvar på morgonen. En dräng skulle ta reda på hur det gick till, och en knatt skulle han sitta på Limstubbarna och se. Då kom det en gubbe, en kätting och en pojke. Gubben skar, kättingen tog upp, och pojken satte upp. Men efter den dagen blev aldrig Damnaverket åfäst.

1 faga av: slå säden.

2. Limstubbarna

Färne - Hoby
Blekinge.

19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Faraboa fåraderde."

3122

Jag var bara liten, när jag hörde
mor säga om Faraboa fåraderde.

Han vaktade fåren i all sin tid,
och han vaktade aldrig bort något. Om sön-
dagen gick han i kyrkan, men han gick inte
in i kyrkan utan la' sig under en stor syren-
buske ute på kyrkogården, och där ville han
bli begravd. "Varför går du inte in i kyrkan?"
frågade folk honom. "Gud vare mig nådig
ändå!" svarade han. En dag försvann han, och
kom inte hem med sina får. Och dagen efter
began kyrkklockorna ringa av sig självt.

3122

Då tog prästen på sig sin kappa och tog bit-
ten med sig, och så gick han upp i for-
net och frågade klockorna, vem de ringde
för. Och då svarade klangen: "Farabs fä-
herde, Farabs fäherde." Nu förstod man,
att fäherden var död, och dagen efter fann
man honom i skogen. Nu skulle han be-
gravas, och när de grävde graven under
syrenbusken, så fann de där en nyss ner-
kast kista med en nyss död man i, men de
visste icke om någon, som blivit begravd
där, och man visste ej, vem mannen var.
Det samlade mycket folk omkring kistan,
och en kåring gick för nära och kunde inte
komma därifrån. Hon hölls fast vid kistan
liksom av en magnet, och man visste inte,
vad man skulle ta sig till. Men så var

där en, som skulle vara litet kunnig, och han gick fram och frågade den döde, vad de skulle göra. Och den döde svarade, att de skulle gå till en by, som han sa. Där skulle det vara en gammal gumma, som låg sjuk. Hon hade varit sjuk i många år, men det var, som om hon inte kunde dö. Hennes skulle de föra dit. Så gjorde de, och när den gamla gumman kom dit, så spottade hon i kistan och sa: "Jaså, du ligger där, ditt lilla troll!" Sen försvann kistan, och nu kunde den gamla dö. Vad hon och den döde hade haft ihop, det vet jag inte, men de hade nog levat ett ont och syndigt liv ihop, och därför kunde inte hon dö, och han kunde inte maktas i sin grav. — Nu begravde de

3122

Faraboa fävalande under syrenbuxken, och
på gravsten väckte det uppf breda, gröna
blad, och på dem stod det med gula bok-
stäver: "Gud vare mig nådig". Och det blev
ett riktigt ordskäp: "Gud vare mig nådig!"
sa Faraboa fävalande.

3122

Om en som önskade få leva till domedag.

Det var en gammal karing, som önskade, att hon skulle få leva till domedag, och hon sitter i ett av tornen på Lunds domkyrka och förmår inte dö. Och en gång om året ropar hon och frågar, om det är långt till domedagen.

Blekunge

Bräkne Ed

Bräkne-Hoby o:n

1931

24.

Uppm. Klm Jeppson
Kullstam

Bev. Klm Peterson.

Vedhandeln i Jernavik. 1. 1847 i

Br. Hoby

I Summerts ale brukade de pus-
ta, när de höjde ved till Jernavik. Då var
där ingen, som handlade exp ved, utan
var och en satte sin ved på lasten där, och
så köpte skepparna direkt av bönderna.
Flisarna brukade också köra ved.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3122

Om en skua som föll ner från bergen och
sänktes en liten båt.

När Magnis Fia levde, så fick hon
en gång för sig, att hon ville till Lammaholmen
och Magni bad, att jag skulle se henne dit. När
vi kom i Slammapet³⁾, så hon till mig, att vi
inte skulle se så nära Höganäsbergen³⁾. Och så
berättade hon, att det var en gammal, som
satt och rodd i sin båt vid de bergen, och
då slog en skua ner från bergen och sänktes
både båten och henne.

- 1) Liten holme utanför Jernavik. — 2) Inloppet till Jernavik.
3) Bergen på östra sidan om inloppet (se fotografi!)
å Hekridan